

Jaarverslag 2020

Stichting Taalvorming

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding (leeswijzer)**
- 2. Gevolgen van Covid-19**
- 3. Toelichting op de gerealiseerde activiteiten**
  - a) Reflectie op gerealiseerde activiteiten en impact
  - b) Omvang en samenstelling van het publiek in het verslagjaar
  - c) Stakeholders van de organisatie
  - d) Overzicht van kansen en bedreigingen voor de organisatie
- 4. Analyse ten opzichte van de begroting**
  - a) Toelichting op de gerealiseerde kosten en baten
  - b) Reflectie op de financiële positie
  - c) Toelichting op het gerealiseerde percentage eigen inkomsten
- 5. Toelichting op de naleving van de kwantitatieve prestatieafspraken**
- 6. Toelichting organisatie, directie/bestuur en toezicht**
- 7. Vooruitblik 2021 en verder**
- 8. Afsluiting**

Bijlage 1: overzicht werkzaamheden op Amsterdamse scholen in 2020

1. Inleiding

Voor u ligt het bestuurlijk jaarverslag 2020 van Stichting Taalvorming.

2020 was vierde en laatste jaar van de Kunstenplanperiode 2017-2020. In deze periode van 4 jaar heeft Stichting Taalvorming financiering gekregen van het AFK, om de organisatie te professionaliseren, te verjongen en ons bereik te vergroten.

Wanneer je werkt met meerjarenplannen, zie je vaak dat sommige zaken zijn gerealiseerd zoals voorgenomen en dat andere zaken in de praktijk toch weer anders zijn gelopen.

Onze organisatiedoelstellingen zijn voor een groot deel gehaald: we hebben een professionaliseringslag gemaakt en hebben nieuwe en jonge medewerkers kunnen aantrekken. We werken in een hybride team van medewerkers en freelancers, waarbij ook de freelancers bijdragen aan en profiteren van de kennisontwikkeling die we samen vormgeven.

Onze groeidoelstellingen in aantal klanten en bijbehorende omzet zijn niet gerealiseerd in de mate die we in 2016 voor ogen hadden. Het opleiden van medewerkers in de aanpak van Taalvorming en het zo vergroten van onze capaciteit en inzetbaarheid kost tijd.

Hoewel de groei, in aantal scholen en in omzet, achterbleef, hebben we onze doelstellingen met betrekking tot de impact, die we willen hebben op leerlingen en op leerkrachten en schoolteams, wel bereikt. We hebben heel veel betrokken leerlingen gezien, die met enthousiasme vertelden in de klas, die trots waren op hun teksten en taaltekeningen, en die elkaar beter begrepen door ervaringen in rijke taal met elkaar te delen. We hebben veel positieve reacties van leerkrachten gekregen, die merkten dat leerlingen meer betrokken waren bij de les als ze hun taalonderwijs creatiever maakten.

Ook in 2020 is de ontwikkeling van Taalvorming doorgegaan. De ontwikkeling is op sommige gebieden (ontwikkelen van digitaal aanbod) zelfs versneld, want 2020 was het jaar waarin Covid-19 zich over de wereld en in Nederland verspreidde. Het virus en de maatregelen die werden ingevoerd om het virus in te dammen hebben grote impact gehad op de realisatie van de activiteiten van Stichting Taalvorming. De gevolgen zullen vergelijkbaar zijn met alle andere instellingen die cultuureducatie op scholen verzorgen. In het eerste hoofdstuk van dit jaarverslag lichten we deze impact toe.

Vervolgens wordt er een toelichting gegeven op de gerealiseerde activiteiten en effecten, een toelichting op de staat van baten en lasten en de balans, en ten slotte op de organisatie. We sluiten af met een vooruitblik.

2. 2020: Impact van Covid-19

Bijna alle activiteiten van Taalvorming vinden binnenschools plaats. Toen de scholen in het begin van het jaar sloten, stopten ook deze activiteiten. Ze werden veelal uitgesteld en doorgeschoven tot een in overleg te bepalen moment. In een enkel geval werden ze afgebroken en werd het restant van de activiteiten afgezegd. Na de eerste schoolsluiting konden we na de zomervakantie op een klein aantal scholen¹ weer aan de slag, maar de meeste andere scholen gaven aan liever geen externe vakdocenten te ontvangen. Een aantal scholen laat momenteel (april 2020) weer voorzichtig externen toe.

---

¹ Knotwilg in Zuid Oost binnen het Cultuurcoach project, El Kadisia in West, Cornelis Vrij in het centrum

Ook traditionele acquisitiemomenten voor het volgend schooljaar vielen weg: congressen over cultuur educatie en speeddates tussen scholen en culturele instellingen konden niet doorgaan.

Financieel betekende dit dat een groot deel van onze publieksinkomsten (de bijdragen van scholen) werd doorgeschoven, en dat we dit jaar dus een laag aandeel publieksinkomsten op het financiële jaaroverzicht kunnen laten zien. Dit geldt ook voor projecten met bijdragen van private financiers: ook in deze projecten zijn activiteiten op scholen tot nader orde uitgesteld. Vanwege het doorschuiven van activiteiten en daarmee het wegvallen van het grootste deel van de publieksinkomsten, hebben we voor de maanden april tot en met juni een beroep gedaan op de NOW regeling van de Rijksoverheid.

Inhoudelijk betekende het feit dat we nauwelijks meer in de scholen actief konden zijn dat we de leerkrachten en de leerlingen op een andere manier moesten gaan bedienen. Vanaf de eerste schoolsluiting zijn we begonnen met Taal Thuis: les ideeën met creatieve taalopdrachten die leerkrachten kunnen gebruiken in het online onderwijs. Tijdens de eerste schoolsluiting postten we dagelijks een nieuwe les online, inmiddels verspreiden we wekelijks een nieuwe les en is er op onze website een grote database beschikbaar, met les ideeën gerangschikt op onderwerp en op taaldoel.

Taal thuis schooldag 26

Taal thuis schooldag 25

Taal thuis schooldag 24

Door middel van overheidssubsidies in verband met leerachterstanden organiseerden een aantal scholen en schoolbesturen in ons netwerk dit jaar zomerscholen. Samen met schoolbestuur Innoord hebben we een zomerschool verzorgd voor leerlingen die hiervoor in aanmerking kwamen. De eerste 2 weken en de laatste 2 weken van de zomervakantie hebben we een lessenserie verzorgd over 'de landen van de wereld'.

We zijn begonnen met webinars. Als eerste kennismaking voor 'losse' leerkrachten, of als invulling van een (deel van een) studiedag voor schoolteams. Inmiddels lukt het goed om online voorbeeldtaalrondes met deelnemers te doen, met verschillende werkvormen in breakoutrooms in verschillende samenstelling. Ook het ondersteunen door middel van coaching van leerkrachten kan online: sommige leerkrachten mailen ons hun lesvoorbereidingen waarop we feedback geven vanuit het oogpunt van creatieve taal en het gebruik van eigen ervaringen van de leerlingen. Ook zijn we via teams aanwezig geweest bij lessen die leerkrachten gaven, om mee te kijken en feedback te kunnen geven.

Covid-19 heeft ook impact gehad op de organisatie. Van het team van 10 personen dat regelmatig voor Taalvorming werkt (zowel in dienstverband als freelancers) hebben 5 personen in 2020 corona gehad. Vier van de vijf herstelden relatief voorspoedig; één persoon (onze senior consulent in loondienst) is helaas nog steeds, inmiddels al een jaar, zeer beperkt inzetbaar.

Niet alle gevolgen zijn negatief. Positief was dat de gewenning aan online video-overleg goed uitpakt voor interne en externe samenwerking. Het is veel makkelijker geworden om tussentijdse overleggen te plannen,

wat de samenwerking ten goede komt. Positief is ook dat we door de situatie gedwongen werden om online aanbod te ontwikkelen. De activiteiten van Taalvorming zijn altijd uitermate 'offline' geweest. Hoewel wij geloven dat interactie in de groep noodzakelijk blijft voor overdracht van kennis (je moet het 'zien gebeuren' in je groep), is het goed dat ons aanbod nu breder wordt en dat we op meer manieren op vragen kunnen inspelen.

3. Toelichting op onze gerealiseerde activiteiten

a) Reflectie op wat wij hebben willen bereiken met de gerealiseerde activiteiten en welke impact deze hebben gehad

Stichting Taalvorming had voor de Kunstenplan periode 2017-2020 de volgende **doelstellingen**:

- a. We maken kinderen taalrijk en kansrijk.
- b. We brengen cultuureducatie binnen het onderwijsprogramma. Door middel van cultuureducatie helpen wij leerkrachten binnen hun onderwijsprogramma om creatief en betekenisvol aan taal te werken.
- c. We verbinden Letteren aan andere expressiemogelijkheden zoals drama, beeldende vorming en film.
- d. We leggen verbindingen tussen cultuureducatie en taalonderwijs, de zaakvakken, sociaal-emotionele vaardigheden en wereldoriëntatie.

De doelgroepen van Stichting Taalvorming zijn a. leerlingen en b. leerkrachten (schoolteams en andere onderwijsprofessionals). De **effecten** die we bij hen willen bereiken zijn:

a. Leerlingen

- Kinderen zijn meer betrokken bij de taalactiviteiten en gemotiveerd om bij te dragen aan de les
- Kinderen gebruiken hierbij rijke taal (maken langere zinnen, gebruiken bijvoeglijke naamwoorden om details aan te geven, enz.)
- Kinderen krijgen 'spreekdurf' en 'schrijfdurf': ze kunnen zichzelf steeds makkelijker uitdrukken en durven bijdragen te leveren (mondeling en schriftelijk)
- Kinderen delen ervaringen met elkaar en krijgen meer inzicht in elkaars belevingswereld
- Kinderen leggen verbinding tussen gebruik van taal en andere disciplines (een scenario voor een stop-motion film schrijven is taal, een handleiding bij een 3d geknutselde uitvinding opstellen is taal)

b. Leerkrachten, schoolteams

- Leerkrachten maken de verstaalslag tussen de lesstof en de belevingswereld en eigen ervaringen van het kind
- Leerkrachten durven (onderdelen van) methodes los te laten en zelf het onderwijs op creatieve wijze vorm te geven
- Leerkrachten kunnen verschillende taaldomeinen (spreken, lezen, schrijven, vragen stellen, voordragen, voorlezen) op een logische manier aan elkaar verbinden
- Leerkrachten kunnen cultuureducatie verbinden aan taalonderwijs
- Leerkrachten creëren een grotere sociale veiligheid in de groep door het met elkaar delen van eigen ervaringen

Deze effecten zien we terug in onze activiteiten en de impact van de activiteiten op de deelnemers (leerlingen en leerkrachten). Hieronder geven we een aantal voorbeelden van activiteiten in 2020 en benoemen we de effecten.

- **Onderwijsondersteuning**

Met onderwijsondersteuning bedoelen we de trajecten waarin we een team van leerkrachten begeleiden om zelf het taalonderwijs creatiever te maken en te koppelen aan zaakvakken en thema's. Dergelijke ondersteuningstrajecten bestaan vaak uit het geven van voorbeeldlessen in de groep, het coachen van individuele leerkrachten wanneer zij zelf aan de slag gaan met taalrondes en intervisiegesprekken met groepen leerkrachten.

In 2020 hebben we in Amsterdam op 5 scholen ondersteuningstrajecten gedaan, met 5 schoolteams bestaande uit ongeveer 160 leerkrachten. Leerkrachten gaven aan dat het effect van de begeleiding was dat zij beter in staat waren om aan te sluiten op de belevingswereld van hun leerlingen, en dat ze zo de lessen interessanter konden maken. Het lukte ze ook om verschillende disciplines (binnen taal, maar ook andere vakken) aan elkaar te verbinden.

'het maakt ons werk leuker, creatiever en effectiever. We zijn eigenlijk architecten van onderwijs geworden'
(Marinka Kroese, leerkracht groep 5)

Via de leerkrachten horen we ook welke effecten de lessen en de aanpak van Taalvorming op de leerlingen heeft.

'we zien dat leerlingen meer betrokken zijn bij de les, meer gemotiveerd en dat ze meer eigenaarschap voelen'
(Marjolijn Leemhuis, leerkracht groep 7)

Leerlingen vinden zelf dat ze door het doen van taalrondes beter gaan schrijven, en ze vinden schrijven leuker.

'Als ik naar mijn teksten kijk, kan ik nu veel specifiekere en duidelijker schrijven dan eerder'
'Ik vind het schrijven van een eigen ervaring het leukst. Daarin kan ik precies beschrijven wat ik deed en welk gevoel ik toen had'
Lieve, groep 7

'Het is leuk om met anderen te overleggen. Dat brengt je op ideeën. Vaak krijg ik al goede schrijf ideeën in de vertelronde. Ik schrijft het liefst over dingen die ik zelf heb meegemaakt. Ik vind het leuk om daarbij te tekenen. Dat maakt wat je schrijft nog duidelijker.'
Timon, groep 6

In 2020 zagen de ondersteuningstrajecten er door corona wel anders uit. Omdat scholen geen externen konden ontvangen en leerkrachten niet fysiek bij elkaar konden zitten, waren gezamenlijke trainingen niet mogelijk en zijn veel begeleidingsactiviteiten vooruitgeschoven.

Omdat leerkrachten natuurlijk opeens vol moesten inzetten op online onderwijs, hebben wij nagedacht over hoe we ze daarmee konden ondersteunen. We zijn vanaf de eerste lockdown creatieve taallessen gaan ontwikkelen die leerlingen thuis konden uitvoeren. Tijdens de eerste lockdown postten we dagelijks een idee, later hebben we de frequentie teruggebracht naar één keer per week.

We kregen positieve reacties van leerkrachten, die onze lessen heel goed konden gebruiken in hun weekprogramma en die mooie teksten en tekeningen terug kregen van hun leerlingen. Via onze website zijn 2711 les ideeën van Taal Thuis gedownload. Een populaire les was bijvoorbeeld de les van lockdown dag 11:

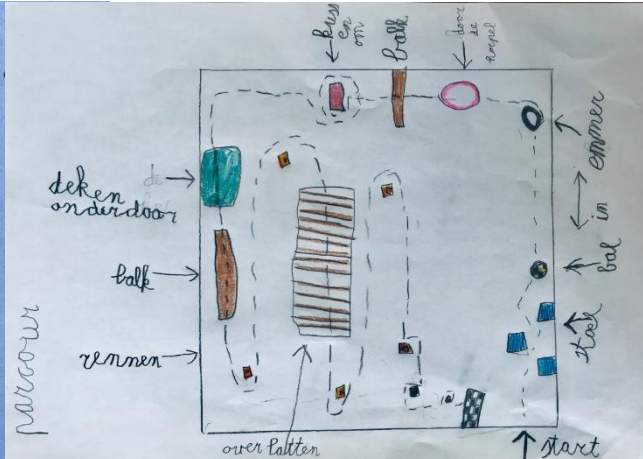
[een dagboekopdracht over fit blijven](#). Alle les ideeën zijn vindbaar via een [database](#) op onze website, waarin leerkrachten kunnen zoeken op taaldoel of op onderwerp.

Parcours maken

Een hoepel, deken, bal, een emmer, balken, stoelen, latten, pionnen

1. Een parcours bedenken
2. Een tekening maken.
3. Spullen verzamelen.
4. Een parcours bouwen.
5. Rennen!!!

Een parcours maken is erg leuk want je kan zelf dingen bedenken.
Je kunt het ook samen doen.
Je kunt het buiten doen of binnen doen.
Ik ga het vanmiddag ook doen.
Ik doe het heel vaak!

The diagram shows a rectangular course layout with a dashed line path. Obstacles and tasks are labeled: 'deken onderdoor' (blanket under), 'balk' (beam), 'over latten' (over planks), 'start' (start), 'stapel' (stack), 'bal in emmer' (ball in bucket), 'door de hoepel' (through the hoop), 'ball' (ball), 'om' (around), and 'pion' (pion). A vertical label 'parcours' is written on the left side.

Leerkrachten uit begeleidings- en trainingstrajecten die al langer liepen vroegen ons ook om coaching via de mail: zij leggen hun lesvoorbereiding voor aan onze consultants.

- **Zomerschool**

In mei werden we benaderd door de bovenschoolse taal coördinator van scholenbestuur Innoord, of wij het taaldeel van hun zomerschool wilden verzorgen. De eerste en de laatste twee weken van zomervakantie deden er 12 groepen leerlingen uit de groepen 5, 6 en 7 mee aan de zomerschool, waarbij acht medewerkers van Taalvorming de taallessen gaven.

Het thema was Landen, en Taalvorming heeft een lessenreeks gemaakt waarbij leerlingen o.a. een onderzoek deden naar een land naar keuze. Het startpunt was een taalronde over een eigen ervaring, zodat de leerlingen, afkomstig van verschillende scholen, elkaar leerden kennen. De leerlingen startten met een lijstje: wat weet ik al over dit land en wat wil ik nog weten? In samenwerking met de OBA waren er veel landenboeken in de klas. Na het bespreken van lijstjes en vragen en het aanvullend lezen, schreven ze in groepjes of individueel verschillende teksten (informatief, overtuigend (waarom moet je dit land bezoeken?), eigen ervaring). Met elkaar bespraken en redigeerden ze hun teksten, en tot slot droegen ze hun teksten voor, maakten een landtentoonstelling of een reisbrochure.

*‘De presentatie van de landenteksten was erg leuk. Ik zag hoe trots mijn leerlingen waren op hun teksten.’
Lucienne Rijks, leerkracht zomerschool*

We waren ook betrokken bij een zomerschool van twee scholen in Amsterdam Nieuw West. Daar was het geen lessenserie, maar gaven wij aan de start van de zomerschool een taalronde als introductie activiteit.

- **Cultuurcoach**

In februari 2020 starten de gemeente Amsterdam en het AFK de pilotregeling Cultuurcoach. Taalvorming doet mee aan de pilotregeling in samenwerking met basisschool de Knotwilg in Zuid-Oost. Onze motivatie om mee te doen is dat het ons de kans geeft om langdurig en met grote regelmaat (2 dagen per week) de

leerlingen van de Knotwilg taal en kunstonderwijs te bieden. Onze cultuurcoach is Lieke Beks, groepsleerkracht en vakdocent beeldende vorming, die op de Knotwilg vaklessen geeft waarbij ze taalrondes en beeldende vorming combineert. Effect hiervan is dat de leerlingen zich makkelijker en beter kunnen en durven uitdrukken. Daarnaast komen ze in aanraking met beeldende vorming. Lieke is effectief aan de slag gegaan vanaf de zomer. Het zwaartepunt heeft vanaf september gelegen bij het geven van vaklessen. Lieke sluit hierbij aan op de thema's van de school (lesmethode Blink). Zo heeft ze met leerlingen van de middenbouw gepraat, getekend en geschreven over oude gebouwen in de stad. Daarna zijn de leerlingen met klei hun eigen bouwwerk gaan maken: er zijn veel kastelen gebouwd (thema's vanuit Blink: architectuur en middeleeuwen). De leerlingen hadden nog niet eerder met klei gewerkt, en waren erg enthousiast.

Naast de vaklessen zet de cultuurcoach zich ook in voor de brug tussen binnenschoolse en buitenschoolse cultuureducatie. Dit gedeelte is in 2020 minder goed van de grond van de grond gekomen: de school had alle excursies afgeblazen, contact met ouders was niet makkelijk te organiseren en veel buitenschoolse activiteiten lagen stil. Ook is het zoeken naar de balans tussen de behoeften vanuit de school en doelstellingen van een cultuurcoach: vaklessen zijn het meest concreet en daarmee het makkelijkst in te passen in de schoolcontext. De bemiddelingsactiviteiten vragen meer ontwikkelingswerk en ruimte. Lieke heeft daarom krachten gebundeld met de groep cultuurcoaches die in Zuid-Oost actief zijn, en samen brengen zij het culturele aanbod in kaart en maken ze een plan hoe dit stuk van de cultuurcoach van de grond te krijgen.

Via de Mocca leergemeenschap dragen we actief bij aan de bevindingen tijdens de pilot, en we zien uit naar de komende cultuurcoach periode. Een van de aanbevelingen voor de volgende periode is dat het heel behulpzaam is om cultuurcoaches van scholen in dezelfde wijk aan elkaar te koppelen. Zij kunnen samen de buitenschoolse culturele kaart maken en samen optrekken in de contacten met de buitenschoolse culturele aanbieders. Ook maakt het intervisie makkelijker: het delen van bevindingen op de scholen en met elkaar meedenken over oplossingen.

- **Kort overzicht andere activiteiten:**

- School voor ouders: bij de School voor ouders van Cybersoek hebben we taalrondes verzorgd in hun online cursus. 80 ouders van veel verschillende basisscholen in Amsterdam namen hier aan deel. De impact van deze activiteit is dat ouders ervaringen deelden in het

Nederlands, zo de taal oefenden en meer inzicht kregen in de praktijk op de scholen van hun kinderen.

- Verkenning alliantie: met de OBA en De Schoolschrijver zijn we een verkenning gestart voor een alliantie van culturele aanbieders van kunsteducatie op het gebied van Letteren en creatieve taal. Onze gedeelde wens is om het creatieve taal-aanbod voor scholen zichtbaarder te maken. Het inzichtelijk krijgen van de behoeften van het onderwijs op het gebied van een creatieve taal alliantie zou de vervolgstap zijn. Het initiatief staat sinds corona en de 'overlevingsstand' van scholen op een wat lager pitje.
- Taalronde voor nieuwkomers: we zijn gestart met het trainen van 10 nieuwkomersleerkrachten in het werken met de taalronde. We geven voorbeeldlessen, coachen de leerkrachten, en monitoren de bevindingen van de leerkrachten (m.b.t. aanpassingen aanpak mbt NT2 (Nederlands als tweede taal), betrokkenheid leerlingen en lexicale rijkheid van de teksten van leerlingen). In 2021 willen we een aanpak van de taalronde delen die geschikt is voor een NT2 omgeving. De impact hiervan zal zijn dat leerkrachten handvatten krijgen om leerlingen bij de les te betrekken, ook wanneer deze nog weinig (nederlandse) taal tot hun beschikking hebben.
- NRO onderzoek Dialogisch schrijven: in 2020 is een vooraanvraag voor het doen van een onderzoek naar dialogisch schrijven goedgekeurd. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Utrecht, in samenwerking met onderwijsondersteuner De Activiteit en met Taalvorming en een tiental scholen. Er wordt onderzocht in hoeverre peer to peer feedback (leerlingen die samen hun eigen teksten bespreken) bijdraagt aan rijkere teksten. Het onderzoek gaat in 2021 van start.

In bijlage 1 staat een beknopt overzicht van werkzaamheden op Amsterdamse scholen in 2020.

3.b Omvang en samenstelling van ons publiek

Taalvorming zet zich in voor leerlingen op scholen in Amsterdam, en voor leerkrachten van deze scholen. In 2020 hebben we gewerkt op of voor 28 scholen verspreid over de stad. Dit is aanmerkelijk minder dan vorig jaar, in verband met schoolsluitingen en de gevolgen van corona.

We hebben 362 lessen gegeven met 9.050 deelnemers, waarvan 3855 unieke leerlingen, en we hebben 143 leerkrachten getraind. Dit is een scherpe daling in vergelijking met vorig jaar (681 lessen, 13.557 deelnemers (waarvan 3855 unieke leerlingen) en 253 leerkrachten). De daling houdt verband met de verminderde aanwezigheid op scholen.

Omdat we veel inzetten op deskundigheidsbevordering gaat onze aanpak op de scholen waar we hebben gewerkt wel door, ook zonder dat wij zelf aanwezig zijn in de school. Wij gaan er dus van uit dat ons 'indirecte bereik' ook dit jaar groter is dan de aantallen die we hierboven hebben genoemd. Onze inzet heeft effect op de langere termijn, door de aard van de trajecten waarbij leerkrachten op verschillende manieren begeleid worden in hun eigen werkomgeving.

We bereiken elk jaar ook een aantal ouders van schoolgaande kinderen en taalprofessionals en vakdocenten van andere organisaties. De ouders bereiken we in samenwerking met Cybersoek en de Verteltas. Het effect van onze activiteiten voor ouders is dat ouders zich meer betrokken voelen bij het onderwijs van hun

kinderen, en dat ze makkelijker het gesprek aan gaan met hun kinderen over activiteiten van de kinderen op school.

Leerkrachten, taalprofessionals en vakdocenten gebruiken onze publicaties en schrijven zich in voor workshops. De verkoop en verspreiding van publicaties was dit jaar stabiel, de workshops waren dit jaar webinars (4 webinars, ca 70 deelnemers).

3c. Wie zijn onze (andere) belangrijke stakeholders ?

Scholen zijn onze belangrijkste partners, scholen en schoolbesturen zowel binnen als buiten Amsterdam. Daarnaast werken we samen de volgende organisaties:

- Collega-aanbieders van kunst educatie in de Letteren: OBA; De Schoolschrijver; stichting Lezen; Kenniscentrum Verteltassen, (met en via) Mocca. Samen met hen kunnen we leerkrachten en schoolteams bedienen (o.a. via de beoogde Creatieve Taal Alliantie) en behoeften van scholen peilen en delen.
- Taal en onderwijspartijen: kennis uitwisseling met de Stichting Leerplan Ontwikkeling; Expertisecentrum Nederlands, Saxion, Stichting Taal naar Keuze, VU (vakgroep Educational Sciences, samen in onderzoeksconsortium), Universitaire PABO van Amsterdam (stages), het ABC, LOWAN, Cybersoek. Met deze 'kennispartijen' werken we samen om onze eigen aanpak te blijven ontwikkelen, te testen en om kennis over werkzame onderwijselementen bij scholen te kunnen brengen.
Taalvorming zit in de redactie van het tijdschrift MeerTaal om ontwikkelingen op het gebied van creatieve taal te kunnen delen.
- Artistieke peers: Verhalen Zaaïen; De schoolverteller; LIJM LAB (gezamenlijk aanbod in buitenschools). Met deze partijen ontwikkelen we specifieke projecten, zoals projecten rondom boeken, leesmotivatie en de kinderboekenweek en projecten over thuistalen en verschillende soorten schrift. We inspireren elkaar en verkennen nieuwe combinaties van kunstdisciplines.
- (Particuliere) fondsen: dankzij o.a. het Fiep Westendorpfonds, Stichting Kinderpostzegels en de PO raad kunnen we specifieke projecten oppakken zoals het ontwikkelen van de aanpak voor nieuwkomers.
- Buurtbewoners: we doen activiteiten met ouders van basisschoolleerlingen op de scholen waar we ondersteuning bieden. Daarnaast werken we met de community van ouders van de Cybersoek School voor ouders. Dit geeft ons de mogelijkheid om ouders meer inzicht te geven in de praktijk op de school van hun kinderen, en om meer betrokken te zijn bij de educatieve ontwikkeling van hun kinderen.

3d. Reflectie aan de hand van een risicoanalyse op kansen en bedreigingen voor onze organisatie in de komende jaren op artistiek, sociaal-maatschappelijk en financieel-economisch vlak.

Zowel de eigen organisatie als de ontwikkelingen in het werkveld zijn van invloed op het presteren van Taalvorming. We zetten in een SWOT analyse de factoren die van invloed zijn op een rij.

Intern Sterktes (S)

- De toepasbaarheid van de methodiek: taalrondes met eigen ervaringen van

Extern Kansen (O)

- Aandacht voor onderwijs in samenhang (taaldomeinen en zaakvakken)

- kinderen. Elk kind, ongeacht zijn of haar niveau, kan meedoen
- Dit geldt ook voor kinderen met een andere thuistaal die het Nederlands nog niet goed beheersen
  - De praktische toepasbaarheid van de werkwijze voor leerkrachten, en het vraaggerichte aanbod.
  - coaching van startende collega's in de praktijk

Zwaktes (W)

- Het aanbod is grotendeels offline, waardoor we kwetsbaar zijn bij schoolsluiting. We zullen ons online aanbod verder moeten uitbreiden.
- De acquisitie slagkracht is beperkt, en moet omhoog om te kunnen groeien.
- Het uitvoerende team is niet zo divers als nodig is om goed aan te sluiten bij de leefwereld van alle Amsterdamse kinderen. De diversiteit in het team moet worden vergroot.

- Groeiend aantal meertalige kinderen op Amsterdamse scholen, aandacht voor werken met thuistalen
- Uitslag PISA onderzoeken naar leesmotivatie en schrijfvaardigheid is aanleiding voor innovatie en zoektocht naar creativiteit op het gebied van letteren
- Nationaal onderwijs programma biedt ruimte voor creatief taalonderwijs

Bedreigingen (T)

- Scholen hebben te kampen met hoge werkdruk, en zoeken naar manieren om werkdrukverlichting te realiseren. De aanpak van Taalvorming sluit hier niet zonder meer op aan.
- Grote doorstroom van leerkrachten in Amsterdam

4. toelichting op de staat van baten en lasten en de balans, ofwel de financiële positie van onze organisatie en de analyse ten opzichte van de begroting;

We sluiten 2020 af met een positief exploitatieresultaat van 6.598 euro.

Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve van de stichting.

Met betrekking tot de besteding van de bijdrage van het AFK: over de periode 2017-2020 is de volledige bijdrage uitgegeven binnen Amsterdam.

Het positieve resultaat is helaas niet toe te schrijven aan een verhoging van de omzet, maar aan een daling van de uitgaven. We hebben aanzienlijk minder kosten gemaakt met de uitvoering van activiteiten, omdat we in 2020 door corona veel minder op scholen aanwezig konden zijn dan verwacht.

c. Toelichting gerealiseerde kosten en baten

Inkomsten:

- Publieksinkomsten zijn uitgekomen op 75% van wat we in 2019 hebben weten te realiseren, en op 63% van wat we (pre-corona) hadden begroot voor 2020. Van veel toegezegd werk heeft de uitvoering nog niet kunnen plaatsvinden. We hebben daarom 23.648 euro aan al ingekochte activiteiten door geschoven naar 2021. Ook zijn er nauwelijks nieuwe klussen geacquireerd, omdat scholen voornamelijk in 'de overlevingsstand' stonden.
- We hebben een aanvraag NOW1 gedaan. Deze tegemoetkoming is na verrekening toegekend.
- De post overige subsidies Amsterdam betreft de subsidie pilotregeling cultuurcoach. Van de 30.000 die is toegezegd (en al uitgekeerd) is voor slechts 5.050 aan werk verzet in 2020, de rest vindt in 2021 plaats.

Lasten:

- De gerealiseerde beheerlasten personeel zijn hoger dan begroot. Dit zijn vaste lasten die doorlopen in coronatijd en de kosten van ziekteverzuimbegeleiding zijn door corona gestegen.
- De activiteitenlasten personeel zijn aanmerkelijk lager dan begroot, het gerealiseerde bedrag is 63% van wat we hadden begroot en wat we vorig jaar hebben uitgegeven op deze post. De reden is tweeledig. Veel werk hebben we niet uit kunnen voeren (doorgeschoven naar volgend jaar) en acquisitie en opstarten van nieuwe klussen lag nagenoeg stil. Daarnaast hebben we voor één medewerker, met symptomen van 'long-covid', een uitkering van de ziekteverzuimverzekering ontvangen wat de lasten verder heeft verlaagd.

b. Reflectie op de financiële positie op 31 december aan de hand van liquiditeit en solvabiliteit

Vreemd vermogen is de optelsom van langlopende leningen en kortlopende schulden. Het vreemd vermogen van Taalvorming betreft in 2020 43,4 % van het totale vermogen (totale vermogen is 181.854 euro, het vreemd vermogen (kortlopende schulden) bedraagt 78.948 euro.

De current en quick ratio is de verhouding tussen de vlottende activa (inclusief liquide middelen) en de kortlopende schulden, en bedraagt in 2020 bij Taalvorming 2,3. De richtlijn die het AFK hanteert is dat de uitkomst groter dan 1 dient te zijn.

De liquiditeit en de solvabiliteit van Taalvorming zijn in 2020 dus volgens de gewenste normen.

c. Toelichting op het percentage gerealiseerde eigen inkomsten

We waren vorig jaar goed op weg naar de door ons gewenste 50% eigen inkomsten. Dit jaar is het aandeel eigen inkomsten helaas weer teruggevallen. Het percentage eigen inkomsten in 2020 was 35%. Veel opdrachten waarbij scholen ons inhuren zijn uitgesteld door corona, en er zijn weinig nieuwe opdrachten bij gekomen.

Onze publieksinkomsten bestaan uit ondersteuningstrajecten die we bij scholen uitvoeren, en waarvoor de scholen ons inhuren. We hadden in 2016, toen we meerjarenbegroting maakten, een positievere groeicurve voor ondersteuningstrajecten voor ogen dan we in de praktijk realiseren. Vorig jaar gaven we aan dat we door het opleiden van medewerkers actiever op zoek kunnen gaan naar meer en grotere projecten en samenwerkingen. Door corona voelden scholen in 2020 geen enkele ruimte voor het verkennen van samenwerking op het gebied van nieuwe creatieve taal projecten.

5. Toelichting op de naleving van de kwantitatieve prestatieafspraken;

De kwantitatieve prestatieafspraken hebben betrekking op het aantal lessen en het aantal deelnemers (de bereikcijfers).

We hebben 362 lessen gegeven met 9.050 deelnemers, waarvan 3855 unieke leerlingen, en we hebben 143 leerkrachten getraind. Dit is een scherpe daling in vergelijking met vorig jaar (681 lessen, 13.557 deelnemers (waarvan 3855 unieke leerlingen) en 253 leerkrachten). De gerealiseerde aantallen zijn ook flink lager dan de

aantallen die we hadden begroot. De lagere aantallen houden verband met onze verminderde aanwezigheid op scholen.

6. Toelichting organisatie, directie/bestuur en toezicht;

Het bestuur van Stichting Taalvorming bestaat (d.d. 31-12-2020) uit:

- Fenna van Hout (voorzitter), senior beleid LKCA
- Marjolijn Willemse (secretaris), directeur basisschool de Witte Olifant
- Laura Thomassen (penningmeester), wetenschappelijk onderzoeker onderwijs
- Hanane Abaydi (algemeen bestuur), zelfstandig adviseur bedrijfsstrategie, inclusie
- Gabriel Maassen (algemeen bestuur), beleid Stichting Openbaar Onderwijs aan de Amstel

De directie van Taalvorming werd in 2020 gevoerd door Kike Olsder.

We werken met de Cultural Code of Governance, en passen deze toe door te werken met een onafhankelijk bestuur, transparantie van jaarcijfers en beloningen. Het bestuur is goed op de hoogte van de financiële bedrijfsvoering en het functioneren van de directie. Ook is er een klachtenregeling voor externen; klachten komen terecht bij het bestuur.

We laten de mensen die voor ons werken zelf kiezen in welke vorm zij de dienstbetrekking wensen: een (soms kortlopend) dienstverband of inhuur als freelancer. In beide gevallen worden er voorafgaand aan de inzet heldere afspraken gemaakt en betalen we conform de CAO Kunsteducatie.

Onze missie en visie op het gebied van diversiteit en inclusie luidt als volgt:

‘Taalvorming werkt met creatieve expressie via taal. Wij zijn ons ervan bewust dat niet ieder kind gestimuleerd wordt in de taalontwikkeling en toegang heeft tot voldoende taalaanbod. Daarom maken wij werk van taal en is onze *missie* om kinderen taalrijk te maken, zodat ze op latere leeftijd minder kansongelijkheid ervaren op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Hierbij zijn identiteit en verbondenheid voor ons belangrijke waarden.

Dit doen wij door:

1. De eigen ervaringen van het kind te gebruiken als bron voor taalverrijking. De eigen ervaring leidend laten zijn versterkt en erkent de identiteit van ieder kind;
2. Kunst en cultuur terug te laten komen in de werkvormen om zo het creatieve vermogen te prikkelen en hiermee de niet klassieke taalgebieden van het brein te stimuleren;
3. (Onderwijs) professionals te trainen in het werken met taalrondes ter versterking van de identiteitsontwikkeling van het kind en in de bewustwording dat het delen van eigen ervaringen leidt tot verbondenheid en sociale veiligheid.’

In ons publiek (leerlingen van Amsterdamse scholen) en programma (creatieve taalactiviteiten die altijd starten met eigen ervaringen van leerlingen) zijn inclusie en diversiteit geborgd. De grote uitdaging ligt voor ons op het gebied van de eigen organisatie. Op bestuursniveau hebben we vooruitgang geboekt maar in ons uitvoerend team zijn we nog niet divers genoeg. Het vergroten van inclusie en diversiteit in ons uitvoerend team is het zwaartepunt binnen ons actieplan inclusie in het kader van het Kunstenplan 21-24.

Met betrekking tot cyberveiligheid en wet- en regelgeving omtrent privacy doen we het volgende:

- Niet onnodig bewaren van persoonsgegevens, waar we wel persoonsgegevens bewaren doen we dit volgens de regels van de wet AVG.
- In overleg met onze ict-partij voeren we veilig cyberbeleid (wachtwoorden aanpassen, virusscans, software updates, enz.)

7. Vooruitblik 2021 en verder

We zijn vol goede moed begonnen aan 2021 en zijn op zoek naar nieuwe manieren om leerlingen en schoolteams te bereiken. Zo zijn we gestart met video instructies: leerlingen worden aan de hand genomen bij het doen van een creatieve taalopdracht, zie bv de video [‘bokkenpruik’](#) waarin je een kort scenario schrijft en je eigen schaduwtheater maakt. We krijgen hier veel positieve reacties op, o.a. van leerkrachten die dit inzetten bij online onderwijs maar ook in de klas.

De instructie video's maken steeds de verbinding tussen taal en beeldende vorming. Die combinatie zijn we verder aan het ontwikkelen, o.a. in het traject van de pilotregeling cultuurcoach, waarbij onze coach Lieke op de Knotwilg taalrondes uitwerkt in verschillende beeldende uitwerkingen. Ook in samenwerking met Lijm-lab, een organisatie die beeldende vorming lessen geeft op scholen. We zijn samen een project met ouderbetrokkenheid en gebruik van thuistalen aan het ontwikkelen.

We zien dat veel scholen zich hebben aangepast aan de nieuwe realiteit. Naast alleen het onderwijzen in taal en rekenen en het zorgen dat er überhaupt iemand voor de groep staat, ontstaat er weer wat meer ruimte. We krijgen nieuwe vragen van scholen in het land die graag meer verbinding willen leggen tussen taal onderwijs en andere vakken, en zo taal voor leerlingen weer betekenisvol willen maken. In mei organiseren we een online seminar voor leerkrachten, om hen te inspireren die verbinding te maken. Insteken zijn ook creatief schrijven en leesmotivatie: meer werken met boeken in je lessen.

We verwachten de meeste ondersteuningstrajecten en vaklessen die zijn doorgeschoven in de eerste helft van dit jaar weer op te kunnen pakken. Wel verwachten we dat de gevolgen van corona ook in de jaarrekening van 2021 nog goed zichtbaar zullen zijn. Op dit moment (mei) is het beleid op een deel van de scholen nog steeds dat ze geen externen ontvangen. We kunnen de inhaalslag van 'achterstallig werk' dus nog niet volledig maken. De aanvragen voor nieuwe opdrachten starten veelal vanaf het nieuwe schooljaar.

We willen scholen ondersteunen bij een creatieve invulling van de mogelijkheden die het Nationaal Onderwijs Programma van OCW biedt. Er zijn steeds meer geluiden te horen dat de focus om de achterstanden in te halen niet alleen op de cognitieve kant moet liggen. Tijdens de schoolsluitingen zijn leerlingen ook sociaal te weinig uitgedaagd. Ze hebben minder samengewerkt en zijn nauwelijks creatief aan de slag geweest. Wanneer er sprake is van een achterstand op het terrein van sociaal-emotionele ontwikkeling en mentaal welbevinden, vraagt dat om cultuureducatie. Binnen Amsterdam werken we hierin samen met De Schoolschrijver en de OBA, met wie we ook de verkenning voor een creatieve taal alliantie doen.

We willen dit jaar inzetten op:

- Combinatie van online en offline ondersteuning: met online les ideeën, webinars en coaching en offline voorbeeldlessen, vaklessen en studiedagen.
- Ontwikkeling van nieuwe 'producten', zoals de instructievideo's met creatieve taalopdrachten, verdere uitwerking van les ideeën waarin we taalrondes combineren met beeldende vorming en met muziek, een stappenplan voor taalrondes met nieuwkomers met eigen NT2 elementen.
- Uitbreiden inzet cultuurcoach

- Projecten op scholen waarin kinderen samenwerken met hun ouders (ouderbetrokkenheid en meertaligheid), waarin thuistalen een rol spelen.

Voor de Kunstenplanperiode 21-24, waarin we nog steeds kunnen rekenen op steun van het AFK, blijven we onze aanpak ontwikkelen. Met aandacht voor inclusie, meertaligheid en thuistalen, met het verder uitwerken van creatieve taalwerkvormen in relatie tot andere kunst disciplines, om leerlingen plezier in taal te geven en om hen te helpen zichzelf creatief uit te kunnen drukken.

8. Afsluiting

We willen alle scholen, collega-organisaties, het AFK en andere financiers, met wie we in 2020 en in de voorgaande jaren van deze Kunstenplan periode (2017-2020) hebben samenwerkt heel hartelijk danken. We zien uit naar het voortzetten van de samenwerking, naar nieuwe ontwikkelingen en kruisbestuiving. Dat er komend jaar 'leuke virussen' op ons pad mogen komen!

Hieronder de tekst van een leerling uit groep 4, naar aanleiding van de schrijfoopdracht 'schrijf iets over een leuk virus'

Een hond die 100 pupies in zig heeft en die elk minuut pupies uit schiet en iedereen een pupie krijgt en iedereen blij is. En als alle pupies op zijn dan gaat het virus even weg en als hij weer nieuwe pupies heeft dan komt hij weer terug. maar dat duurt heel lang dat duurt 2 weken dat is nog lang dat geloof je nog niet. En alle mensen die denken he waarblijft het virus nouw?

Yfke, groep 4

Namens het bestuur van Stichting Taalvorming,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Fenna van Hout

Voorzitter

20-5-2021

Bijlage 1. Overzicht van werkzaamheden op Amsterdamse scholen 2020

El Kadisia	Meerjarig ondersteuningstraject team
Weekendschool on Tour	Teamkennismaking taalronde
ABC Nieuwkomers	Training en coaching 10 nieuwkomersleerkrachten
Achthoek	Meerjarige ondersteuning: intervisie en poëzie
Avonturijn	Met leerlingen prentenboek maken als afscheid van de school
Cornelis Vrij school	Taal & beeldende lessen voor de groepen 3 en 4, thema natuur
Knotwilg	Cultuurcoach
De Ijsbreker	Voorbeeldlessen
Palet-Zuid	Voorbeeldlessen
Multatuli	Voorbeeldlessen
Zomerschool Innoord (deelnemers van 8 scholen)	Lessenserie schrijfvaardigheid voor 2 weken
Zomerschool Nieuw West (deelnemers van 2 scholen)	Verzorgen van taalrondes voor onderbouw
School voor ouders	10 taalrondes voor ouders over onderwijsthema's
Zevensprong	Meerjarig ondersteuningstraject team
Klein Amsterdam	Voorbeeldlessen
Vlaamse Reus	Training voor onderbouwteam en voorleesbijeenkomsten met ouders
Emma Kinderziekenhuis	Coaching van docenten, toepassen werkvormen taalronde bij individuele lessen
Bienkorf	Voorbeeldlessen
School of Understanding	Ondersteuningstraject deel van het team